

Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystoimen lausunto ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

VD/7866/03.00.00/2019

JTS/ML-L, MU,MV/NJ

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru on 29.8.2019 asettanut iäkkäiden henkilöiden palvelujen uudistamistyöryhmän. Työryhmän tavoitteena on turvata iäkkäille henkilöille laadukkaat, yhdenvertaiset ja kustannustehokkaat palvelut sekä vahvistaa palvelujen laatua, sekä tarpeenmukaista ja yhdenvertaista saatavuutta. Työryhmän on muiden tehtäviensä lisäksi arvioitava henkilöstömitoituksen nostamisesta vähintään 0,7 ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä sekä siihen liittyen työnjaon selkiyttämistä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annettua lakia (vanhuspalvelulaki). Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi iäkkään henkilön palvelutarpeen selvittämisessä ja arvioinnissa käytettävästä yhtenäisestä kansallisesta arviointi- ja seurantamittaristosta. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisen hoidon toimintayksiköissä noudatettavasta henkilöstömitoituksesta, siihen laskettavasta henkilöstöstä, mitoituksen laskentamallista sekä mitoituksen vaiheittaisesta voimaantulosta.

Vantaa on halukas edistämään ikääntyneiden palvelukokonaisuutta yhteistyössä paikallisten ja kansallisten toimijoiden kanssa. Vantaalla vanhuspalvelujen piirissä on 22 % 75-vuotta täyttäneistä. Ensisijaisesti kaikkien ikääntyneiden kohdalla on huomioitava kunnan ja kolmannen sektorin hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut. Esimerkiksi liikuntapalveluilla, kulttuuritoimella, maankäytöllä ja asuntosuunnittelulla on suuri merkitys ikäystävällisessä kaupungissa.

Vantaan vanhuspalveluissa on toteutettu vanhuspalvelulain 14 §:ssä säädettyä periaatetta siitä, että iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito toteutetaan ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Vantaalla 93,1 % yli 75-vuotiaista asuu kotona ilman palveluja tai kotiin vietävien palvelujen turvin.

Vantaan näkemyksen mukaan on tärkeää, että jatkossa myös kotona asumista tukevien palvelujen resursointi ja kehittäminen turvataan. Toteutuessaan 0,7 hoitajamitoitus sitoo rajalliset resurssit tehostettuun palveluasumiseen ja vaarantaa henkilökunnan saatavuuden kotihoitoon.

Vantaalla on panostettu tehostetun palveluasumisen valvontaan jo usean vuoden ajan. Sosiaali- ja terveyslautakunta kiinnitti erityistä huomiota keväällä 2019 tehostetun palveluasumisen laadunvalvontaan. Tällöin mm. vahvistettiin laadunvalvontaorganisaatiota palkkaamalla kolme uutta laatukoordinaattoria. Tehostetun asumispalvelun laadusta ja tehdyistä toimenpiteistä raportoidaan sosiaali- ja terveyslautakunnalle kuukausittain. Aktiivisen valvonnan avulla pyritään varmistamaan hyvän laadun toteutuminen tehostetussa palveluasumisessa. Pelkästään sitovan henkilöstömäärän lisääminen ei tätä varmista.

Liitteenä on Vantaan sosiaali- ja terveystoimen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriö on lausuntopyyntönsä esittänyt kysymyksiä, nämä kysymykset on merkitty liitteenä olevaan lausuntoon tummennetulla tekstillä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 4.11.2019 § 21

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hyväksyä lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Käsittely:

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään kuulumaan seuraavasti: Päätetään esittää kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi liitteen mukainen lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Päätös:

Päätettiin esittää kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi liitteen mukainen lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Kaupunginhallitus 11.11.2019 § 32

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hyväksyä liitteen mukainen lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginhallitus teki yksimielisesti seuraavat muutokset liitteenä olevaan Vantaan kaupungin lausuntoon:

- Kohta Henkilöstön mitoittaminen, kysymys **Vastaako esitysluonnoksessa ehdotettu määrittely mitoittukseen laskettavista henkilöstöryhmistä asiakkaiden ja toiminnan tarpeita?**

Poistetaan toinen, kolmas, neljäs ja viides kappale:

~~"Esitysluonnoksessa ehdotettu määrittely ei vastaa asiakkaiden ja toiminnan tarpeita. Mitoituksena 0,7 on sopiva, mutta se tulisi jakaa kahteen osaan, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö 0,5 ja muu ammatillinen henkilöstö 0,2. Määrittely on liian jäykkä, eikä vastaa asiakkaiden muuttuvaan palveluntarpeeseen ja mielekkään elämän varmistamiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä tarvitaan 0,5 mitoituksella varmistamaan tarvittavan hoidon ja huolenpidon toteutus (esim. sairaanhoitaja, lähi- ja perushoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, sosionomi, geronomi). Hoiva-avustajia/hoitoapulaisia ei tule huomioida hoitohenkilökunnan 0,5 mitoituksessa. Tällä varmistetaan, että yksikössä on määrällisesti ja rakenteellisesti välttämätön hoitohenkilöstö suhteessa tuotettavaan palveluun.~~

~~Edellistä korkeampaa hoitohenkilökunnan lisämitoitusta (+ 0,2) tulee käyttää asiakastarpeiden mukaisesti esim. saattohoitotilanteissa ja muistisairauksiin liittyvissä vaikeissa käyttäytymisen haasteissa.~~

~~Esitettyyn mahdolliseen henkilöstön mitoituksen lisäykseen (+ 0,2) tulisi voida laskea tarvittaessa joustavammin myös muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä (esim. hoitoapulainen ja viriketoiminnanohjaaja). Asukkaiden moninaiset ja muuttuvat tarpeet edellyttävät myös muiden ammattilaisten työpanosta varmistamaan asukkaiden aktiivista arkea ja elämää.~~

~~Kaikilla 0,2 mitoitukseen laskettavilla henkilöillä tulee olla ammatillinen tutkinto tai opintojen kautta hankittu riittävä osaaminen. Heillä tulee olla myös soveltuvuus toimia haastavassa hoitoympäristössä. Henkilöstön tulee olla palvelussuhteessa ja tehdyt työtunnit tulee olla todennettavissa työvuoroluettelossa."~~

- Kohta Henkilöstön mitoittaminen, kysymys **Hallitusohjelmaan on kirjattu, että henkilöstön työnjakoa selkiytetään muun muassa tukipalvelujen osalta. Onko esitysluonnoksessa ehdotettu työnjako välittömän asiakastyön ja välillisen tukipalvelutyön osalta asianmukainen vai olisiko sitä tarpeen muuttaa jollakin tavoin?**

Poistetaan ensimmäisestä kappaleesta ensimmäinen ja osa toisesta virkkeestä:

~~"Ei ole riittävä. Välittömän hoitotyön laskeminen on mahdotonta, koska Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön tekemä työ tapahtuu asiakkaiden hoidon ja huolenpidon varmistamiseksi. Henkilökunta on paikalla ja saavutettavissa yksikössä jopa kahvi- ja ruokatauoillaan. Tehostettuun palveluasumiseen ei ole tällä hetkellä saatavissa sähköistä toiminnanohjausjärjestelmää."~~

- Kohta Henkilöstön mitoittaminen, kysymys **Onko esitysluonnoksessa ehdotettu siirtymäaika näkemyksenne mukaan sopiva 0,7 mitoituksen toteuttamiseen?**

Poistetaan viimeinen lause: ~~"Siirtymäaika ei ole riittävän pitkä huomioiden osaavan henkilöstön lisäkoulutustarve ja eläköityminen yms."~~

Lisätään tilalle lause: "Tällä hetkellä ei ole riittävää määrää henkilöstöä, eikä tarpeeseen pystytä vastaamaan koulutuspaikkoja lisäämällä tällä aikataululla."

- Kohta Henkilöstön mitoittaminen, kysymys **Miten riittävä henkilöstön saatavuus voidaan turvata?**

Poistetaan ensimmäisen kappaleen viimeinen lause ja toinen kappale: ~~"Tämä tarkoittaisi pelkästään Vantaalla noin 600 työntekijän ja 30 miljoonan euron lisäystä vuodessa (oma toiminta ja ostopalvelu) verrattuna toteutuneeseen 0,5 mitoitukseen.~~

~~Tällaista henkilöstömäärää ei ole realistista olettaa rekrytoitavan. Tarjolla ei ole riittävää määrää henkilöstöä, eikä tarpeeseen pystytä vastaamaan edes koulutuspaikkoja lisäämällä."~~

Lisätään tilalle lauseet: "Kustannusten nousu olisi merkittävää. Lakiluonnoksessa arvioidut henkilöstön tarve ja kustannusten nousu ovat selvästi alimitoitettuja."

Poistetaan viimeinen kappale: ~~"Pelkästään sitova henkilöstömäärän lisääminen ei varmista hyvän laadun toteutumista. Laadittu esitys on ristiriidassa nykyisen vanhuspalvelulain hengen kanssa. Vanhuspalvelulain 14 §:n mukaan kunnan on toteutettava iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali ja terveydenhuollon avopalveluilla."~~

Lisätään tilalle kappale: "Sitovan henkilöstömitoituksen rinnalla on turvattava vanhuspalvelulain 14 §:n mukainen kunnan toteutettava iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja

huolenpito ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla.”

- Kohta Muita huomioita, kysymys **Mitä muuta haluatte tuoda esiin?**

Poistetaan kolmannen kappaleen viimeinen lause:

~~”Toteutuessaan 0,7 hoitajamitoitus sitoo rajalliset resurssit tehostettuun palveluasumiseen ja vaarantaa henkilökunnan saatavuuden kotihoitoon ja muihin ensisijaisiin ja ennaltaehkäiseviin palveluihin.”~~

Poistetaan viimeisen kappaleen viimeinen lause:

~~”Pelkästään sitovan henkilöstömäärän lisääminen ei tätä varmista.”~~

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta, kh 11.11.2019

- Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 15 ja 20 §:n muuttamisesta sekä 20 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

vs. vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen, puh. 050 312 1815,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)